

Den åldrande kvinnliga rockartisten – en anomali?

MARIANNE LILIEQUIST
presenteras med bild och text i den
inledande artikeln.

MARIKA NORDSTRÖM, fil.
dr i etnologi vid institutionen för
kultur- och medievetenskaper,
Umeå universitet. Hon dispute-
rade hösten 2010 på en avhand-
ling om unga kvinnliga amatör-
musiker som är knutna till femi-
nistiska musikföreningar.

TOVE LILIEQUIST, fil.mag. i
etnologi, journalist och verksam
inom den feministiska musikför-
eningen *She's got the beat* samt
medlem i styrelsen för Riksorga-
nisationen *Popkollo*. Hon är el-
basist i bandet *The Koo-Koo's*.

Om man jämför mig med Plura; det förväntas inte att jag fort-
farande ska hålla på. Det är liksom inget skivbolag som satsar på
mig i längden... medans man liksom *odlar* dom här gubbarna
eller männen – gubbkillarna – liksom, det är som kvalitet och va
liksom äldre: "hållit på så länge så det finns ett sånt djup och
livs... bla bla bla och det är liksom... Som äldre kvinna så är det
bara jättekonstigt att man håller på, det är liksom Patti Smith,
nån slags UFO. Man är inte åldersrelevant utan man känner sig
mer som nån som nästan är som en tonåring. Dom får inte ihop
det med en medelålders kvinna... Det är inte samma värdighet,
det är väl också kvinnorollen – en bohemkvinna vid 47-årsåldern
som har satsat på musik och som inte har satsat på ekonomisk
framgång – det finns ingen romantik i *det*! Det är nästan otäckt,
mens en sån *man* har ju en jätteromantik; "the bum", liksom, den
här luffarmannen, det finns ju en otrolig konstnärsromantik i
det! Men för en kvinna är det faktiskt nästan obehagligt, alltså,
nästan galet...

Citatet ovan är hämtat från Marie Selanders in-
tervju med Kajsa Grytt i programserien i P1
om de hinder som kvinnliga rockmusiker mö-
ter (*Glastaket*, del 1. Sveriges Radio P2 2009).

Kajsa Grytt var på åttiotalet medlem i det framgångsrika
bandet *Tant Strul* (se Ganetz 1997 för en analys av Kajsa
Grytts låttexter). Per "Plura" Jonsson, dåvarande med-
lem i *Eldkvarn* var vid den tiden hennes sambo. Hennes
berättelse om att vara medelålders kvinna inom den
manligt dominerade rockvärlden illustrerar det som
denna artikel handlar om; den åldrande kvinnliga rock-
artisten som en anomali, en otänkbar företeelse som
hamnar i limbo, i ingenmansland. Den manliga åldrande
rockstjärnan finner sin plats på scenen som en illusions-
lös, whiskeyindränkt, ärrad krigare som i kraft av sin
blotta överlevnad får rollen som mytomspunnen kult-
figur. Den åldrande kvinnliga rockstjärnan är otänkbar i
den rollen, med vissa undantag: t.ex. Patti Smith, som

Foto: Marika Nordström.

Foto: Simon Öhman Jönsson.

året efter Kajsa Grytts uttalande gjorde en strålande comeback vilket vi ska återkomma till. Rockscenen är på grund av den starka mytbilden av den manliga rockstjärnan den svåraste musikgenren inom populärmusiken för kvinnliga artister att inta och den är därför extra svårintagen för de äldre kvinnliga artisterna. Rockmusik är en flytande genrebeteckning som betyder olika saker i skilda musikaliska sammanhang, men vi har för enkelhetens skull valt termen i betydelsen musik som spelas av band med en eller flera elgitarrer, trots att en del av den musik vi avser också kan beskrivas som "indie" eller "punk". Hur ser bilden av den åldrande kvinnliga rockartisten ut? Hur uppfattar kvinnorna själva sin situation? Vilka förhållningssätt och strategier använder de för att hantera de stereotypa bilderna av manligt/kvinnligt åldrande? Vårt material utgörs av intervjuer samt konsertrecensioner och artiklar från svenska dagstidningar. Det finns ingen forskning med fokus på äldre kvinnliga professionella rockartister. I Mavis Baytons (1998/2003) studie finns dock en liten passage som handlar om kvinnliga äldre amatörmusiker i 1980-talets England. I likhet med Bayton har vi anlagt ett genusperspektiv på vårt ämne. Vi använder oss av ett intersektionalistiskt perspektiv och ser på ålder och kön som sammanflätade (Krekula 2006, Lövgren 2009). För att beskriva kvinnors gränsöverskridande ställning inom rockmusiken används begreppet anomali (Leach 1964). Inom rockmusikbranschens bekonade klassifikationssystem faller kvinnliga musiker, särskilt de äldre, utanför ramar; de blir problematiska och tabubeläggs.

Debbie Harry, sångerska med ikonstatus, som i bandet *Blondie* på sjuttioalet

Debbie Harry, f.d. sångerska i "Blondie".

dominerade punkscenen i New York, försökte sig på en comeback efter ett uppehåll mellan 1982–1998. Hon togs emot med blandade känslor. Fascinationen inför henne som mytomspunnen punkdrottning, förebild för dagens kvinnliga rockstjärnor, blandades med besvikelse över att det var en åldrad artist som trädde fram. Innehållet i konsertrecensioner och artiklar fokuserade snarare på hennes utseende än på den musik hon framförde. Somliga framhävde hennes ungdomlighet: "Titta på bildserien – snacka om att åldras med värdighet. Debbie Harry, en gång sångerska i 'Blondie', blir bara yngre och yngre." (Expressen 11 januari 2009, s. 35) och tog upp sångerskans knep för att bibehålla ett ungt ansikte med hjälp av fårcellsinjektioner, medan andra lät sin besvikelse komma fram; trots sitt relativt ungdomliga utseende och att musiken ju låter som den ska, så kan man ändå inte komma ifrån att det är en tant som står där på scenen. En manlig recensent jämförde Neil Youngs uppträdande med Debbie Harrys:

Man måste vara försiktig när det gäller konserter med gamla giganter. De riktiga legenderna. Pionjärerna... (Neil) Young må ha åldrats utseendemässigt, men när han river av sylvasst giftiga gitarrsolon stup i kvarten, och lirar lika vansinnigt intensivt från konsertens början till slut, ja då känns det rätt... när jag någon månad efter Neil Young-spelningen, under Storsjö-yran, såg en snutt av Blondies spelning. Underbara *Blondie*. CBGB's. Vackra *Debbie Harry*. No more. En salivkladdig knytnäve i fejsen. En bedräglig tillställning, och en rultigt mätt *Debbie* som stapplade runt med samma rörelsemönster som en animatronic-dinosaur i betastadiet. Svag röst, generellt sömnig tillställning och ingen slagkraft överhuvudtaget (Östersunds-Posten 28 augusti 2008, s. 28).

Populärmusikens ungdomskult har i någon mån brutits i takt med att fyrtiotalisterna har åldrats. "For ever young"-generationen lyssnar fortfarande på rock – den musikgenre som de vuxit upp med (Rasmusson 2005) – och det finns ett visst utrymme även för äldre rockartister. Det är dock främst manliga äldre artister som efterfrågas, kvinnorna har fortfarande svårt att bli accepterade. När det gäller de manliga artisterna så anses de trots sitt åldrande yttre ha kvar sin karisma – kanske t.o.m. ha ökat den – medan de kvinnliga mister sin attraktionskraft med tiden och den slutliga dödsstöten ligger i ordet "tant".

KÖNSORDNINGEN

INOM POPULÄRMUSIKEN

Populärmusikens hierarkier är könsbestämda och kvinnor har av tradition snarare varit konsumenter och fans än producenter och musiker. Om de har stått på scenen har det oftast varit som vokalist, få har spelat instrument. Det har förstås alltid funnits undantag och mönstret håller sakta på att förändras, men det finns

många hinder att forcera. Inom den företrädesvis vita, manliga homosociala hegemonin bestående av "gatekeepers" som Simon Frith uttrycker det (1983) – t.ex. skivbolagsfolk, musikjournalister, konsertarrangörer och DJ:s – satsar man fortfarande helst på manliga artister, även om kvinnliga artister säljer bra. Linda Portnoff (2007), forskare vid Handelshögskolan, som skrivit en avhandling om könsordningen inom musikbranschen förklarar detta med begreppet homosocialitet. I skivbolagen, t.ex., är det mest män i toppen och de satsar helst på manliga artister. Homosocialitet innebär att männen interagerar med varandra och finner detta fullt tillräckligt (Hirdman 2001). Kvinnor, däremot, måste vara heterosociala och lära sig umgås med männen för att ha en chans. Mediautrymmet i populärmusiktidsningarna domineras av män. Ofta motiveras denna satsning från branschens sida med ekonomiska argument, men Portnoff visar att det argumentet inte håller i realiteten; de kvinnliga artisterna säljer ofta bättre än männen.

Rockmusikbranschen är extra svårge-
nomtränglig för kvinnliga musiker. Rock-
musikens elektrifiering utgör en barriär,
eftersom flickor socialiseras till att se på
teknisk kompetens som en manlig egen-
skap (Bayton 1998/2003, Brown 1996).
Mytbildningen kring den manliga rock-
rebellerna är starkt verkande inom populär-
kulturen och elgitarrarna betraktas som en
maskulin symbol (Jansson 2005:33). Det
finns en föreställning om att det krävs
vissa manliga egenskaper för att spela
rock, som t.ex. aggressivitet och fysisk
styrka. Kvinnor som ger sig in i rockmusi-
ken riskerar att betraktas som okvinnliga
och löjliga. Manlighet utgör normen och
kvinnan ses som Den Andre, den avvi-
kande, den som inte hör till (Cohen 1997)

– "...rock is 'a white boy's club'" (Gracyk 2001:163).

Musikpressen domineras av en hegemonisk maskulinitet där kvinnor inte presenteras på samma sätt som män och inte tas på allvar som musiker (Lilliestam 2003). För både manliga och kvinnliga artister inom den kommersiella populärmusiken är utseende och image centralt, men det sätts större press på kvinnorna att uppfylla den kvinnliga stereotypa utseendemallen. Av kommersiella skäl sexualiseras kvinnliga artister på ett mer extremt sätt och detta har tilltagit under senare tid. Manliga artister har mer frihet att leka med schablonerna och deras musikaliska prestationer sätts i fokus (Bayton 1998/03). Precis som i övrigt i samhället är kroppsliga tecken på ålder betydligt mer statussänkande för kvinnorna än för männen (Lövgren 2009:41) Eftersom attraktivitet starkt förknippas med ungdomlighet så minskar den kvinnliga artistens värde allteftersom hon blir äldre. Den åldrande kvinnliga rockartisten utgör en anomali, ett otänkbart, nästan skrämmande fenomen, eftersom hon inte längre kan uppfylla den enda tillgängliga rollen inom rockscenen, den som kvinnligt sexobjekt. Hon faller utanför de genusbestämda ramarna och betraktas därför med skräckblandad fascination.

Bayton menar att det är när ett band ska ta steget från amatörstadiet till att bli professionella som ålder tenderar att bli betydelsefullt. Ju äldre den kvinnliga artisten är, ju sämre möjlighet har hon att slå igenom. Dels beror detta naturligtvis på att det är kvinnan som ofta tar huvudansvaret för barn och familj, men det har också med självuppfattning att göra. Rockmusik är inget som en vuxen kvinna ska syssla med. Musikbranschens ungdomsfixerade ålderism medför att äldre

kvinnliga artister känner sig pressade att dölja sin ålder eller att vara lite allmänt vag om den när de intervjuas.

"ATT SOM PLURA STÅ I BAR ÖVERKROPP OCH VARA TJOCK I TV SKULLE ALDRIG ACCEPTERAS OM DET HADE VARIT EN TJEJ!"

Anna som är i femtioårsåldern har varit verksam som musiker och sångerska i en mängd olika band sedan hon var sjutton år. Hon har lång erfarenhet av rockbranschens olika sexistiska könshierarkier och hur svårigheterna för kvinnorna snarare ökar än minskar med ålder och växande musikalisk skicklighet. Men hon har också utvecklat olika överlevnadsstrategier för att hantera sexismen och åldersförtrycket.

Ett förhållningssätt som hon har är att inte sikta alltför högt och att jobba med andra saker samtidigt med musiken: "...jag måste inte bli superkänd eller jättestor." Hon har alltsedan starten trotsat branschens inbyggda krav på tjejers sexiga image, det viktigaste för henne har varit att stå för något och att bottna i det man håller på med:

Många tjejer anpassar sig till det och försöker vara sexiga. Det handlar om vilka val man gör. Det finns många förebilder som aldrig har klätt av sig, till exempel Chrissie Hynde och Patti Smith. Det är bra om man är medveten om vad man gör. Unga tjejer kanske inte alltid är medvetna om vad de signalerar.

Anna berättar att hon har både bra och dåliga erfarenheter av att spela med killar; många har "pushat och peppat" henne, men en del killar har hon upplevt som sexistiska och kvinnoförnedrande. "Då mår man jävligt dåligt som ensam tjej.

Man tar på sig hela kvinnokönet själv även fast det inte är riktat mot en själv.” Hennes sätt att hantera fördomar mot kvinnliga musiker har varit att alltid sträva efter att bli behandlad som alla andra i bandet, att t.ex. vara med och bära tunga saker.

Man har fått lära sig att bli lite tuff... Som tjej får man inte vara för mjukig, man ska klara av att det är lite sömn när man är ute och spelar och att det är kämpigt ibland. Det gäller också att kräva sin rätt. Många killar kan snacka om att tjejer inte kan spela, musikerkillar alltså. Det enda man kan göra är att motbevisa dem genom att göra bra grejor. Det gäller att skita i det, att inte låta sig slås ned.

Anna betonar att det är tufft även för killar att ta sig fram och man måste tycka att det är väldigt roligt för att man ska orka hålla på. ”Kärleken till musiken är det stora.”

”Få tjejer i min ålder håller på”, säger Anna, och den stora bortsorteringen av kvinnliga rockmusiker sker när de får barn. ”Kvinnor brottas mer med de här sakerna och får mer dåligt samvete.” Efter föräldraledigheten är det få som orkar ta tag i musiken igen.

Det handlar om att dra in pengar och försörja sig. Då måste man kanske jobba med annat också. Killar gör det (håller på med musik) i alla fall. Tjejer lägger den biten åt sidan. Det är sorgligt att det blir så, det finns så många begåvade tjejer. Varför blir det så? Killar som blir farsor fortsätter att lira. Men det bygger på att det finns tjejer som är hemma och tar hand om deras barn. Killar accepterar inte alltid att deras tjejer åker ut och spelar. Det är en könsrollsgrej. Tjejer kanske backar och sörjer att de gör det. Att hålla på med musik räknas inte som en seriös grej.

Anna menar att hon har haft tur som har en man som ställer upp när hon är ute på treveckorturnéer, men om han inte hade

gjort det så hade hon ändå genomfört sina turnéer på ett eller annat sätt.

En annan sak som gör att kvinnliga musiker lägger av är att ”tjejer drabbas hårdare av utseendegrejen. Att som Plura stå i bar överkropp och vara tjock i tv skulle aldrig accepteras om det hade varit en tjej. Det är den manliga normen.” Det är en sak att man vill känna sig snygg när man ställer sig på scenen, men man får inte låta sig påverkas av den negativa synen på kvinnligt åldrande.

Ibland får man ta en match med sig själv om vad man har för värderingar, hur man ser på män och kvinnor. Det handlar om vem man vill vara. Om man bara vill vara den snygga, sexiga tjejen blir det svårt att åldras... Sedan är det alltid intressantast medialt med nya unga artister. Ju äldre man blir desto mindre medialt intressant blir man.

Hon påpekar återigen att även manliga musiker har svårt att upprätthålla karriären; ”Man måste vara en arbetsmyra”.

Anna är optimistisk och tror att rockbranschen kommer att bli alltmer jämställd, eftersom det är så många fler kvinnor idag som är seriösa musikutövare än det var för tjugo-trettio år sen. ”Jag har svårt att tro att Annika Norlin kommer att sluta skriva låtar för att hon blir mamma. Man lägger inte av på samma sätt.” Men attitydförändringen går långsamt och kommer inte gratis.

Man måste peppa sig själv och andra... Men det är upp till var och en att förändra det. Att brottas med fördomar och syner, till exempel att man själv skulle vara för gammal. Det gäller att sätta sig över det. Det är väldigt viktigt att äldre kvinnor fortsätter. Jag läste häromdagen om Stina Berge som var över 40 när hon släppte första plattan. Jag tror inte att en sån som Nina Ramsby kommer att lägga av. Jag tror att mäns syn på kvinnor som är äldre och håller på med musik kommer att förändras.

Anna uttrycker det flera gånger under intervjuens lopp som att hon har haft så'n tur; hon har haft tur som har en man som ställer upp, som blev efterfrågad som musiker även efter föräldraledigheten, "jag har haft bra flyt". Samtidigt framgår det hur oerhört målmedvetet hon har jobbat, hur hon alltid varit tvungen att ha andra jobb vid sidan om och att hon aldrig haft en tanke att ge upp; hon skulle ha farit på turné även om hennes man inte hade velat vara hemma med barnen. Hon har, trots en lång och framgångsrik karriär, en mycket ödmjuk inställning till livet som rockmusiker. "Jag har kanske inte lagt ribban så högt." Anna säger själv att detta med låga förväntningar är en slags försvarsstrategi gentemot eventuella besvikelser och att det har med uppfostran att göra. "Killar tillåter sig själva att nörda in och vara så egoistiska... Tjejer lär sig att vara till lags, vara till för andra och se andras behov." Det är först på äldre dagar, säger Anna, som hon har vuxit in i det här med att ta plats. Hon betonar hur viktigt det är att man får bli bättre och utvecklas. "Förfina sitt uttryck och låta det följa med när man åldras. Emmylou Harris, Lucinda Williams, Dolly Parton och Chrisie Hynde är exempel på det." Anna säger att hon aldrig kommer att kunna sluta med musiken och att den insikten bara har blivit starkare med åren. "Då skulle jag nog förtvina själsligt..."

FENOMENET PATTI SMITH OCH DEN FÖRVERKLIGADE VISIONEN

Kajsa Grytt talar 2009 om Patti Smith som ett exempel på äldre kvinnliga artister som stämpas som udda. Men Patti Smith har haft sin trogna subkulturella beundrarskara inom punk-, feminist och

lesbian-gay-rörelsen ända sedan genombrottet på 1970-talet. Så här skriver Jenny Seth i *Aftonbladet* (19 juni 2007):

Patti Smith krossar mig

Patti Smith är världens sexigaste 60-åring. Iggy Pop, Jagger, Bowie och Debbie Harry kommer inte i närheten. När det gäller rockens mest inflytelserika kvinna är personen Patti Smith större än sina låtar.

Visst är *Free money*, *Because the Night* och intensiva extranumret *Rock N Roll Nigger* bra, men det är hon som knockar en.

Femtio-plussare

Gänglig, cool med sitt långa hår och den svarta kavajen, tajt om axlarna. Patti rör sig så självklart snyggt och rösten är fantastisk spelningen igenom. Både hård och mjuk, lockande och obehaglig. – Are you experienced? När hon frågar med sin mäktiga stämma i Jimi Hendrix-covern, känner jag mig som den minst erfarna personen i världen. Hon krossar mig med sin värdighet, sexighet och starka röst men ändå blir jag otroigt upplyft. Utsälda Cirkus är fullt av femtio-plussare men många har sina nästan vuxna döttrar med sig och de kunde inte valt en bättre förebild att dela med sig av.

Coverproffs

Hon är proffs på cover Ösiga Gimme Shelter, nästan egna Gloria The Doors Soul Kitchen, knarkiga White Rabbit. Lättillgängligt med aldrig lättsmält. Lou Reeds Perfect day, som hon tillägnar Stockholm, ger mig gåshud.

Med sin androgyna utstrålning har Patti Smith aldrig spelat på någon traditionell ungdomlig kvinnlighet (jfr Ganetz 1997: 88). Detta kan jämföras med Debbie Harry, som också var en del av New Yorks punkscen på sjuttioalet, men vars skivbolag lanserade henne som sexobjekt på ett sätt som hon själv var mycket negativ till. Skivbolaget beskrev henne i marknadsföringen i sexistiska ordalag: "The promotional poster for her debut single, 'Rip Her to Shreds?', featured the provocative line: 'Wouldn't You Like to Rip Her To Shreds?' 'I was furious when I saw that

Patti Smith. Illustration från omslaget till skivan 'Trampin'.

fuckin'ad!..."(cit. av Harry i Raphael 1996:xvi). Imagen gav omedelbar kommersiell framgång och Harry framstod som "punkens bildmässigaste ansikte", men när hon på äldre dagar försökte sig på en comeback bidrog den till hennes fiasko.

Även om Patti Smith själv betonar att hon har sina rötter i beatnikrörelsen så var det i samband med sjuttiotalets punkmusikvåg som hon fick sitt genombrott och hon blev då tillsammans med Crissie Hynde m.fl. förebilder för kvinnliga rockmusiker. Punkens innebar över huvud taget ett uppsving för kvinnliga musiker. Inspirerad av feminism, Gay Liberation-rörelsen och Riot Grrrl-vågen uppstod en hel flora av band med kvinnliga musiker.

Bayton berättar från nittiotalets England om punkbandet *Poison Girls* som använde sin ålder som en positiv kraft. Eftersom bandet inte brydde sig om kommersiell framgång, så var inte ålder ett problem. Trots att medlemmarna var i fyrtio-femtioårsåldern och inte heller försökte framställa sig som yngre än de var,

så hade de en entusiastisk mycket ungdomlig publik. Bandet såg på sina framträdanden som en politisk kamp mot sexism och ålderism och hade ingen tanke på att sluta. "The older I am the more power I'll have to put in – you know – 60-year-old woman guitarist!", som Vi Subversa uttrycker det (Bayton 1998/2003: 151).

2010 var året när Patti Smith fick sin stora renässans. Detta var i samband med att hennes självbiografiska bok *Just kids* kom ut. Efter uppträdandet på Peace & Love-festivalen i Borlänge år 2010 lyftes hon också fram på de svenska kultursidorna. Patti Smith förverkligar med sin triumfartade comeback Vi Subversas vision om den sextioåriga kvinnliga rockartisten. Det är inte bara en ungdomlig subkulturell skara fans som lyfter fram henne, utan hon har fått med sig rocketablissermanget. Såsom varande rockpoet med koppling till New Yorks avantgardistiska subkultur och kretsen kring Andy Warhol tas hon även upp i mer finkulturella sammanhang. Det finkulturella erkännandet medför att den andra sidan av att vara anorlunda, att utgöra en anomali, tillåts träda fram. – "Are you experienced!" sjunger hon så att publiken ryser och känner sig upplyft på samma gång. Det okända, tabubelagda kan också vara lockande och attraktivt. Anomalier, gränfall, omges å ena sidan av avsky, å andra sidan kan de omvandlas till något nästan magiskt och sakralt (Leach 1964). Med sin gängliga pojkkropp, sitt rykte som f.d. heroinist samt lesbisk (rykten som hon bestämt avvisar), liknande "en blandning av cherokeehövding och undergångspoet" (DN 4 juli 2010) framstår hon som "the bum" i kvinnlig version fast med en androgyn utstrålning. Det åldrande kvinnliga ger henne en extra exotisk krydda;

den skräckblandade förtjusningen i anormalin har denna gång kantrat i något lockande och attraktivt.

Patti Smith utgör ett undantag från regeln om den marginaliserade äldre kvinnliga rockartisten och en bidragande orsak till detta är hennes androgyna image. Dessutom handlar framgången om hennes koppling till författarskap och bohemiskt konstnärskap och därigenom till seriös finkultur. "Självbiografen 'Just kids' har gett Patti Smith en renässans jämförbar med den Mötley Crüe fick efter skrönorna i 'The dirt'. Patti sjunger 'In my Blakean years', en hyllning till den romantiske poeten William Blake, och spottar slagord om fred och frihet med samma frenesi som sin gamle mentor Allen Ginsberg", skriver Fredrik Strage (DN 4 juli 2010). Men även om Patti Smith som fenomen är mycket speciell så bryter hon ändå igenom könsvallet och visar på en tänkbar öppning för andra kvinnor inom rockbranschen. Patti Smith-fenomenet svarar på ett behov hos både den mer ungdomliga subkulturella och den äldre publiken. Jenny Seth skriver i sin konsertrecension från 2007 att publiken dominerades av 50+:are samt deras döttrar. Att det finns ett intresse för rockmusik även hos äldre kvinnor blir tydligt även på de kurser som Popkollo Hultsfred anordnar på flera platser i landet för äldre kvinnor som vill prova på att spela i rockband: Ledarna får ofta höra att "det här har jag velat göra i hela mitt liv, men aldrig vågat".

Trots att endast tjugo procent av de artister som stod på festivalscenerna i Sverige sommaren 2010 var kvinnor (<http://www.Queertopiafestivalen.se/?p=739>) tror vi att det på sikt kommer att ske en förändring. Unga kvinnliga rockmusiker tar idag på ett helt annat sätt än tidigare

plats på scenen och utmanar manliga rockschabloner och vi har bara sett början på denna utveckling (Nordström 2004, 2011). En mer självklar närvaro av unga kvinnliga rockmusiker kommer förhoppningsvis också att bereda plats för den äldre kvinnan i rockbranschen.

REFERENSER

- Bayton, Mavis, 1998/2003. *FrockRock: Women Performing Popular Music*. Oxford & New York: Oxford University Press.
- Brown, Jennifer M., 1996. *De-gendering the Electronic Soundscape: Women, Power and Technology in Contemporary Music*. Southern Cross University.
- Cohen, Sarah, 1997. "Men making a scene: Rock music and the production of gender", in Whitley, Sheila (ed.), *Sexing the Groove: Popular Music and Gender*. London & New York: Routledge.
- Frith, Simon, 1983. *Sound Effects: Youth, Leisure, and the Politics of Rock*. London: Constable.
- Ganetz, Hillevi, 1997. *Hennes röster: Rocktexter av Turid Lundqvist, Eva Dahlgren och Kajsa Grytt*. Diss. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.
- Gracyk, Theodore, 2001. *I Wanna Be Me: Rock Music and the Politics of Identity*. Philadelphia: Temple University Press.
- Hirdman, Anja, 2001. *Tilltalande bilder: genus, sexualitet och publiksyn i Veckorevyn och Fib aktuellt*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.
- Jansson, Sara, 2005. "Sometimes a guitar is just a guitar: om hur fyra elgitarrister förhåller sig till rockgenrens maskulina genuskodning." *Uppsats för 80 poäng i musikvetenskap, Göteborgs universitet*.
- Krekula, Clary, 2006. *Kvinna i ålderskodad värld: om äldre kvinnors förkroppsligade identitetsförhandlingar*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet.
- Leach, Edmund, 1964. "Anthropological aspects language: Animal categories and verbal abuse", in Lennenberg, E. (red.), *New Directions in the Study of Language*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Lilliestam, Lars, 2003. "Bilderna av Kent: En fall-

- studie av musikjournalistik, autencitet och musikmytologi", i *STM-online*, Volume 6.
- Lövgren, Karin, 2009. "Se lika ung ut som du känner dig" *Kulturella föreställningar om ålder och åldrande i populärpress för kvinnor över 40*. Diss. Linköping: Linköping Studies in Arts and Science.
- Nordström, Marika, 2004. "Rockspelande unga kvinnor – mediafenomen och feministisk praxis" i *Kulturella Perspektiv – Svensk etnologisk tidskrift* 1:2004.
- Nordström, Marika, 2010. *Rocken spelar roll: En etnologisk studie av kvinnliga rockmusiker*. Diss. Umeå: Etnologiska skrifter: 54, Institutionen för kultur- och medievvetenskaper, Umeå universitet.
- Portnoff, Linda, 2007. *Control, Cultural Production and Consumption: Theoretical Perspectives, Empirical Dilemmas, and Swedish Music Industry Practices*. Diss. Stockholm: Ekonomiska forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm.
- Raphael, Amy, 1996. *Grrrls: Viva Rock Divas*. New York: St. Martin's Griffin.
- Rasmusson, Ludvig, 2005. *Åldersupproret: om ungdomskult, fyrtiotalisterna och Sveriges framtid*. Stockholm: Natur och kultur.

SUMMARY

The ageing female rock artist – an anomaly?
(Den åldrade kvinnliga rockartisten – en anomali?)

This article analyses what it means to be an ageing female artist in the male dominated world of rock music. Our material consists of gig reviews and interviews. The ageing woman appears like an anomaly because she can no longer fulfill the role of the sex object. Patti Smith seems to be an exception to the rule and that is, among other things, because of her androgynous image.

Keywords: rock music, gender, ageing.

Marianne Liliequist, Professor, Ethnology,
Department of Culture and Media Studies, Umeå
University, Umeå, Sweden.

Marika Nordström, Ph.D., Ethnology, Department
of Culture and Media Studies, Umeå University,
Umeå.

Tove Liliequist, Fil.mag., Ethnology, Department
of Culture and Media Studies, Umeå University,
Umeå.